

© RECproductions.com Diposit legal PM/2174-2008

Catalana în Insulele Baleare

Catalană este oficială în Insulele Baleare de mai bine de douăzeci de ani; astfel, Statutul de autonomie din 1983 prevede că „limba catalană, limbă proprie a Insulelor Baleare, are caracter de limbă oficială, împreună cu spaniola”.

După peste douăzeci de ani de uz oficial, 93% din populație înțelege limba, 75% o vorbește și 47% știe să citească și să scrie în catalană. Pentru a constata capacitatea de integrare socială a limbii catalane, este de ajuns să comparăm aceste date cu faptul că din populația de un milion de locuitori a Insulelor Baleare doar 60% sunt născuți în arhipelag.

El català a les Illes Balears

Fa poc més de vint anys que la llengua catalana és oficial a les Illes Balears; així, des del 1983, l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears estableix que “la llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, tindrà, juntament amb la castellana, el caràcter d'idioma oficial”.

Després de més de vint anys d'oficialitat de la llengua catalana, el 93% de la població entén l'idioma, un 75% el sap parlar i un 47% pot llegir i escriure en català. Per veure la capacitat d'integració social que té la llengua catalana només cal contrastar aquestes dades amb el fet que a les Illes Balears, del milió de persones que hi viu actualment, només un 60% aproximadament ha nascut a l'arxipèlag.

Origine, teritoriu și populație

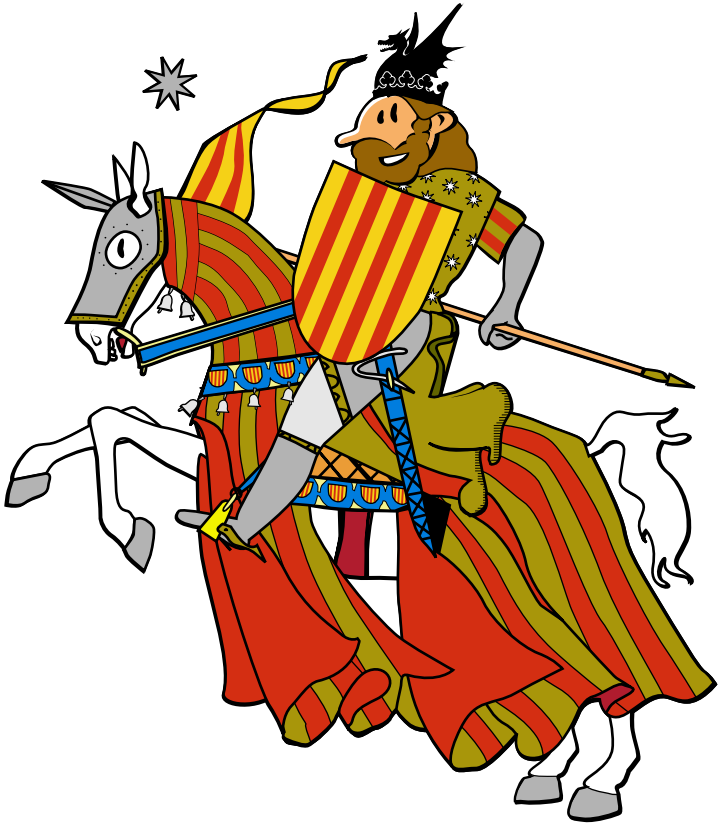
Limba catalană, care face parte din familia limbilor romanice, s-a format între secolele al VIII-lea și al X-lea în comitatele din Marca Hispanica, pe teritoriul Imperiului carolingian. În cursul secolelor al XII-lea și al XIII-lea, odată cu cuceririle Coroanei aragoneze, catalana s-a extins către sud și est, frontierele sale fiind stabilite definitiv la sfârșitul domniei lui Jaume I.

Aria lingvistică catalană cuprinde un spațiu de 68.000 km² cu o populație de peste treisprezece milioane de locuitori, răspândiți în șapte teritorii aflate în patru state: Andora (unde catalana este singura limbă oficială), Alguer (Italia), Catalonia, Insulele Baleare, Comunitatea Valenciană (unde limba capătă denumirea de valenciană, potrivit Statutului de Autonomie) Franja de Ponent (Spania), și Catalonia de Nord (Franța).

Origen, territori i població

La llengua catalana, del grup de les neolatines, es va formar entre els segles VIII i X en els territoris de l'Imperi carolingi que formaven els comtats de la Marca Hispànica. Durant els segles XII i XIII es va estendre cap al sud i cap a l'est amb les conquestes territorials de la Corona d'Aragó, i la frontera lingüística va quedar establerta al final del regnat de Jaume I.

El domini de la llengua catalana s'estén sobre 68.000 km² en els quals viuen un mica més de tretze milions de persones. Actualment està dividit en set territoris distribuïts en quatre estats: Andorra (on és l'única llengua oficial), l'Alguer (Itàlia), Catalunya, Illes Balears, Comunitat Valenciana (on es denomina estatutàriament valencià) i Franja de Ponent (Espanya) i Catalunya Nord (França).

Catalana, un caz unic în Europa

Deși are anumite trăsături specifice limbilor minoritare, catalana se deosebește de acestea printr-o serie de aspecte care o situează între limbile europene cu număr mediu de vorbitori. Limba catalană este un caz unic:

Prin statutul său juridic. Este limba oficială în Andora și, alături de spaniolă, în trei comunități autonome din Spania (Insulele Baleare, Valencia și Catalonia).
Prin demografie. Este a șaptea limbă a Uniunii Europene, numărul celor care o vorbesc fiind mai mare decât cel al vorbitorilor de finlandeză sau daneză și comparabil cu cel al vorbitorilor de suedeză, greacă sau portugheză iberică.
Prin situația sociolingvistică. A fost vorbită neîntrerupt și este transmisă firesh de la o generație la alta.
Prin instrumentarul lingvistic. Este o limbă pe deplin codificată, normată și standardizată prin consens științific general. Prin resursele sale lingvistice și studiile de gramatică, lexicografie, dialectologie, terminologie, istoria limbii, etc. catalana se află la nivelul principalelor limbi romanice.
Prin tradiția sa culturală și literară. Din secolul al XII-lea s-a scris neîntrerupt în catalană iar la ora actuală peste 1.200 de oameni de litere scriu în această limbă.

El català, un cas únic a Europa

El català, tot i tenir algunes característiques de les llengües minoritàries, se’n diferencia per diversos motius que la situen entre les llengües europees de població mitjana. És un cas únic:

- Pel seu estatut jurídic. És oficial a Andorra i, al costat del castellà, a tres comunitats autònomes espanyoles (Illes Balears, Comunitat Valenciana i Catalunya).
- Per la seva demografia. És la novena llengua de la Unió Europea. El nombre de persones que la parlen és superior al de les que parlen finès o danès, i equiparable al de les que parlen suec, grec o portuguès a Europa.
- Per la seva situació sociolingüística. No s’ha deixat de parlar mai i es transmet de manera intergeneracional amb normalitat.
- Pel seu equipament lingüístic. És un idioma plenament codificat, normativitzat i estandarditzat amb un total consens acadèmic. Els seus recursos lingüístics i estudis sobre gramàtica, lexicografia, dialectologia, terminologia, història de la llengua, etc. són comparables amb els de les grans llengües llatines.
- Per la seva tradició cultural i literària. El català compta amb textos escrits, ininterrompudament, des del segle XII. Actualment hi ha més de 1.200 autors literaris vius.

Catalana și limbile oficiale din Uniunea Europeană

Catalana se află pe locul nouă în Uniunea Europeană în ce privește numărul de locuitori din teritoriile unde este limbă oficială. Astfel, populația totală din Catalonia, Comunitatea Valenciană și Insulele Baleare este mai numeroasă decât cea din teritoriile unde sunt oficiale greaca, portugheza, ceha sau respectiv suedeza.

El català i les llengües oficials de la Unió Europea

En relació amb les llengües oficials de la Unió Europea, el català és la novena pel que fa al nombre d’habitants en el seu teritori. Només els territoris de la Unió Europea on el català és oficial (Catalunya, Comunitat Valenciana i Illes Balears) tenen més població que els territoris en què són oficials el grec, el portuguès, el txec o el suec.

Limbile în raport cu populația Llungües per població

Germană	90,675,733	2004
Franceză	66,552,952	2005
Engleză	63,752,103	Marea Britanie, 2002 Irlanda
Italiană	58,462,375	2005
Spaniolă	44,108,530	2005
Poloneză	38,190,000	2003
Neerlandeză	22,381,351	2005 Bélgica, 2006 Países Bajos
Română	21,733,556	2003
Catalană (limbă proprie)	13,247,225	2005
Catalană (limbă oficială)	12,735,786	2005
Greacă	11,862,884	2004 Grecia, 2006 Cipru
Portugheză	10,529,300	2004
Cehă	10,251,079	2005
Maghiară	10,142,362	2004
Suedeză	9,341,430	2006
Bulgară	7,718,750	2005
Daneză	5,427,459	2006
Slovacă	5,384,822	2005
Finlandeză	5,255,580	2005
Irlandeză	3,917,203	2002
Lituaniană	3,403,200	2006
Letonă	2,306,400	2005
Slovenă	2,001,700	2005
Estoniană	1,347,510	2005
Malteză	398,534	2006

Sursă: DGPL, pornind de la datele furnizate de institutele naționale de statistică din țările UE.

Catalana și aria sa de răspândire

De obicei, catalana este inclusă în grupul de limbi așa zise “minoritare” deși situația ei este foarte diferită de cea a celorlalte din punctul de vedere al demografiei, al statutului juridic, al situației sociolingvistice și al consolidării normelor lingvistice. Catalana este limbă proprie în teritorii foarte diferite. Majoritatea vorbitorilor de catalană locuiesc în patru dintre comunitățile autonome din Spania (în Catalonia, în Comunitatea Valenciană, în Insulele Baleare și în Franja de Ponent, o zonă din Comunitatea Aragoneză limitrofă cu Catalonia). În Franța, catalana se vorbește în Catalonia de Nord, denumită oficial Departamentul Pirineii Orientali. În Italia, limba catalană se mai păstrează doar în orașul Alguer din insula Sardinia. În sfârșit, există un stat suveran unde catalana este singura limbă oficială: Andora, țara din mijlocul Pirineilor.

El català i els territoris on es parla

Habitualment, el català s’inclou en aquest grup de llengües dites “minoritàries” tot i que la seva realitat queda molt lluny de la de totes les altres, per demografia, estatut jurídic, situació sociolingüística i consolidació de la normativa lingüística. El català és la llengua pròpia de territoris molt diversos. La majoria dels catalanoparlants viuen a quatre de les comunitats autònomes d’Espanya (Catalunya, la Comunitat Valenciana, les Illes Balears i la Franja de Ponent, una zona fronterera amb Catalunya de la comunitat d’Aragó). A França, el català es parla a la Catalunya Nord, oficialment el Departament dels Pirineus Orientals. A Itàlia, tan sols una ciutat, l’Alguer, conserva la llengua catalana viva a l’illa de Sardenya. Finalment, hi ha un estat independent on el català és l’única llengua oficial: Andorra, al bell mig dels Pirineus.

Cunoașterea limbii catalane

Diversitatea realităților istorice și politice a dus la o cunoaștere inegală a catalanei în teritoriile unde este limba proprie a populației. Din ultimele date privind nivelul cunoștințelor lingvistice reiese că numărul celor care vorbesc catalană este de nouă milioane iar al celor care o înțeleg de unsprezece milioane. În total, aproape șase milioane de persoane știu să vorbească, să citească și să scrie în limba catalană.

El coneixement del català

El coneixement de la llengua en els territoris que la tenen com a llengua pròpia és desigual a causa de la diversitat de realitats històriques i polítiques. De les darreres dades sobre el grau de coneixements lingüístics es dedueix que el nombre de persones capaces de parlar-la és de nou milions i el de les que la poden entendre d’onze milions. En total, hi ha prop de sis milions de persones que saben parlar, llegir i escriure en català.

Numărul total de locuitori ¹	Înțeleg catalana ²		Știu să vorbească catalană		Știu să scrie în catalană	
Població total ¹	Entén el català		Parla el català		Escriu en català	
Catalonia (2003)	6,813,319	97%	6,608,919	85%	5,791,321	62%
Comunitatea Valenciană (2004)	4,543,304	76%	3,452,911	53%	2,407,951	25%
Insulele Baleare (2003)	947,361	93%	881,046	75%	710,521	47%
Franja de Ponent (1994)	50,000	99%	49,500	90%	45,000	26%
Andora (2004)	76,875	96%	73,800	79%	60,731	61%
Alguer (2004)	39,985	90%	35,987	61%	24,391	13%
Catalon la de Nord (2004)	421,182	68%	286,404	37%	155,837	11%
	12,892,026		11,388,566		9,195,752	
					5,916,765	

Font: DGPL, pomind de la datele furnizate de guvernele catalan, valencian și balear.
1- Populația conform recensământului din anul fiecărei anchete sociolingvistice
2- Rezultatele fiecărei anchete au fost extrapolate la totalul populației.

